

נרבע¹ יציל –

The *Nirbah* should save

OVERVIEW²

פפא asked according to ר' יוסי that any פסול who is present disqualifies the entire עדות, therefore the גרבע should save the רובע from being killed (for transgressing the prohibition of משכב זכר), since he too saw this act and he is a פסול לעדות (which disqualifies everyone else from testifying). תוספות explains why the גרבע is פסול לעדות.

מפני שהוא שונא³ של רובעו בעל אונסו -

Because the נרבע is the enemy of his רובע, for he forced him into this relationship; this would seem to be the understanding of our גמרא.

תוספות disagrees with this explanation:

ולא נראה דהא מוכח פרק קמא דסנהדרין (דף ט, ב ושם) דנרבע לאנסו כשר לעדות⁴ -

And this explanation does not appear to be correct, for it is evident in the first פרק of מסכת סנהדרין that one who was נרבע forcefully is fit to testify against the רובע –

פסול לעדות offers his explanation why the **גרבע** is

וַיֵּשֶׁב דַּמְנַרְבַּע לְרִצּוֹנוֹ פֶּרִיץ דְּבַהֲכֵי אֵיירִי קִרָּא דְּכֹתִיב⁵ וּמִתּוֹ גַּם שְׁנֵיהֶם דִּהֵיִינוּ בְּרִצּוֹן⁶ -

And one can answer that ש'פלא רב **question** was from a case where **he was נרבע** willingly, for this is what the verse is discussing, as it is written, **'both** (the רובע and the נרבע), **shall be surely put to death', which implies consent** of the נרבע -

ולהכי פריך יציל הנרבע אפילו יש עדים הרבה בדבר -

So therefore (since he was נרבע לרצונו), רב פפא asks that **the נרבע** should save the רביעה from מיתה חיוב **even if there are many witnesses** who saw **the act** of רביעה -

ולא מפני ששונאו כיון שהוא לרצונו⁷ אלא מפני שהוא⁸ קרוב לעצמו -

But (not that the נרבע saves the רובע) **because he hates him, since it was with his** (the נרבע's) **consent, but rather** he should save the רובע **because the נרבע is a רשע** (for consenting to an illicit relationship) **and is invalid to be a witness.**⁹

¹ In the illicit relationship between two men, the (more) active participant is called the ריבוע, while the (more) passive participant is called the גרבע.

² See 'Overview' to previous תוס' ד"ה אלא.

³ See previous תוס' ד"ה אלא [TIE footnote # 2].

⁴ All (רַבָּא וְרַב יוֹסֵף) agree that a נִרְבֵּעַ לְאוֹנֶסוֹ can testify and convict the רֹבֵעַ (together with another עֵד כָּשֵׁר). This proves that there is no פְּסוּל of שׂוֹנֵא (even if he was נִרְבֵּעַ לְאוֹנֶסוֹ).

⁵ The ויאיש אשר which reads; ויקרא [קדושים] כ,יג in פסוק based on the מות יומתו פסוק to read רש"י amends the cited פסוק to read: וישכב את זכר משכבי אשה תועבה עשו שניהם מות יומתו דמיהם בם.

⁶ If the רבע did not consent (but it was לאונסו) he would not be put to death.

⁷ If it was consensual, he certainly is not his enemy.

⁸ The ם מהר"ם amends this to read שְׂהוּא רִשָּׁע וּפְסוּל לַעֲדוּת. The translation here follows this גִּירְסָא.

⁹ The תורה writes (in שמות [משפטים] כג,א) that אֵל תִּשָּׂא יָדָךְ עִם רִשְׁעֵי לֹהֲתֵי עַד הָמָס. Since the פסול is גרבע, it should invalidate the entire עדות, according to ר' יוסי.

asks: תוספות

וקשה דבמסכת סנהדרין (שם) אמרינן¹⁰ פלוני רבעני לרצוני הוא ואחר מצטרפין להרגו -
And there is a difficulty (with this assumption that one who claims that he was
 נרבע is a רשע and פסול לעדות), **for in מסכת סנהדרין rules,¹¹ if a person**
said; 'he was ריבע me with my consent, (nevertheless) the נרבע and another
witness can be combined to kill the רובע; seemingly proving the one who claims he was
 נרבע is an כשר, not as תוספות just taught us.

answers: תוספות

ויש לומר דהני מיילי כי ליכא סהדותא מעלמא דרבעו לרצונו -
And one can say; that these words are true (that one who claims he was נרבע
 is a כשר לעדות), **only when there is no testimony from elsewhere that he was**
רבעו לרצונו -

וליכא סהדותא אלא מהוא עצמו ואחר -
And there is only testimony from the נרבע himself and another (there are no two
 outside עדים that testify that he was לרצונו [only one עד, who is not credible by himself]) -
ולכך פלגינן לדיבוריה דלגבי ידיה לא מהימנין ליה¹² דקרב הוא אצל עצמו -
So therefore we can split his testimony; that regarding himself that he was נרבע
we do not believe him since he is a relative to himself (and the one עד is
 insufficient to establish that he was לרצונו); we have never established that he was
 נרבע לרצונו -
אבל הכא דאיכא עדים שנרבע לרצונו ומעדותן נקרא רשע ופסול לעדות -

However here where there are many עדים that he was לרצונו and based on
their testimony he is called a רשע and is פסול לעדות -
ואין אנו צריכין לעדותו כלל -

And we do not need his testimony at all to establish that he is a רשע, therefore the
 question of רב פפא is understood, since he is a רשע and פסול לעדות, but he saw the transgression,
 therefore the entire עדות should be בטל (according to יוסי ר') and the רובע should be saved.

הרוג יציל, נרבע יציל offers an alternate explanation of the questions:

ועוד אמר הרב יוסף בכור שור דפריך הכי נרבע שהוא קרוב לרובע יציל¹³ -
And additionally, שור ר' יוסף בכור שור said that this is the question; a נרבע who is
related to the רובע should save the רובע since a relative is פסול לעדות -
וכן הרוג שהוא קרוב להורג יציל:

And similarly (in the previous question of רב פפא) a victim who is related to the

¹⁰ The מהר"ם amends this to read; מפני שאדם קרוב אצל עצמו וי"ל. Since the only way we know that he was נרבע is based on his admission, we do not accept his testimony regarding himself, since a person is considered his own relative, and a relative is not פסול לעדות; however we believe his testimony regarding the רובע that he was ריבע. This is known as פלגינן דיבוריה (we split his testimony); see shortly in תוספות.

¹¹ Here too it is רבא who is responding to the רב פפא question; indicating that he accepts it as a valid question.

¹² However the נרבע is believed (together with the other עד) regarding the רובע that he committed a capital crime.

¹³ We know that one is חייב for רביעה or killing of a relative, since one is חייב for hitting his father (מכה אביו ואמו מות) (ויקרא [אחריו] יח,ז, ערות אביו וגו' לא תגלה) and for being רובע his father (שמות [משפטים] כב, טו in יומת תוס' סנהדרין). See (ויקרא [אחריו] יח,ז, ערות אביו וגו' לא תגלה) and for being רובע his father (שמות [משפטים] כב, טו in יומת תוס' סנהדרין). See (ויקרא [אחריו] יח,ז, ערות אביו וגו' לא תגלה) and for being רובע his father (שמות [משפטים] כב, טו in יומת תוס' סנהדרין). See (ויקרא [אחריו] יח,ז, ערות אביו וגו' לא תגלה) and for being רובע his father (שמות [משפטים] כב, טו in יומת תוס' סנהדרין). See (ויקרא [אחריו] יח,ז, ערות אביו וגו' לא תגלה) and for being רובע his father (שמות [משפטים] כב, טו in יומת תוס' סנהדרין).

murderer should save the murderer.

SUMMARY

The question נרבע יציל is discussing a נרבע לרצונו who is פסול because he is a רשע, since there are other עדים who saw that he was נרבע לרצונו (as opposed to the case of נרבע הוא ואחר where there are no two עדים that he was נרבע לרצונו [therefore we say ((פלגינן דיבורא)). Alternately the question of נרבע והרוג יציל is where the נרבע והרוג were related to the רובע והורג respectively.

THINKING IT OVER

According to the explanation of ר' יוסף בכור שור (that the נרבע was a קרוב to the רובע), why ask concerning a נרבע ונרבע only; the question can be asked regarding all other עריות that the קרוב should be מציל?¹⁴

¹⁴ See ערוך לנר and מהר"ם.